

ÂM VANG HÀO KHÍ 40 NĂM

TRUNG DŨNG – THÁI LAM

Bài 2: THẦN TỐC TIẾN CÔNG, QUYẾT CHIẾN, QUYẾT THẮNG

Ngày 26-4-1975, Khu ủy và Bộ Tư lệnh Quân khu Tây Nam Bộ ra lệnh cho các đơn vị, các địa phương tổng tiến công và nổi dậy giải phóng quê hương. Trước đó, tỉnh Cần Thơ được Khu ủy và Quân khu ủy chỉ đạo là nơi nổi dậy trọng điểm. Bộ Chỉ huy thống nhất được thành lập và giao nhiệm vụ cho các đơn vị chủ lực tiến đánh địch ở Cần Thơ theo ba hướng. 40 năm trôi qua, tinh thần sẵn sàng chiến đấu hy sinh, quyết chiến, quyết thắng trong trận cuối cùng của quân dân ta vẫn còn sống động trong hồi ức của nhiều cán bộ, chiến sĩ.

Tiến về giải phóng Cần Thơ

Đầu tháng Tư, Quân khu nhận được lệnh của Bộ Chỉ huy Miền: tập trung tiến công sân bay Trà Nóc, phát triển đánh chiếm thành phố Cần Thơ để phối hợp với lực lượng Miền đánh vào Xuân Lộc, cửa ngõ vào Sài Gòn. Ngày 8-4, biệt động Thành đội Cần Thơ và bộ phận pháo binh Quân khu đánh hai sân bay Trà Nóc và Lộ Tẻ liên tục trong 4 ngày, để Sư đoàn 4 đột phá Lộ Vòng Cung. Sư đoàn 4 chiến đấu quyết liệt với địch ở tuyến Vòng Cung. Trung đoàn 2, Trung đoàn 10 (Sư đoàn 4), Tiểu đoàn Tây Đô (TĐTĐ) 1 và Biệt động Cần Thơ vượt qua Lộ Vòng Cung, đánh vào sân bay Trà Nóc. Tuy nhiên, chiều ngày 10-4, Bộ Tư lệnh Miền ra lệnh hoãn lại ngày đánh vào sân bay và thành phố Cần Thơ. Quân khu lệnh cho Sư đoàn 4 rút ra. Trên đường rút lui, lực lượng cách mạng đã thiệt hại một trung đội trinh sát. Lúc bấy giờ, quân Sài Gòn truy kích quyết liệt và càn quét liên tục trong và ngoài Lộ Vòng Cung nhằm tiêu diệt lực lượng cách mạng còn bám trụ. Đối phương đã bộc lộ ý định quyết giữ bằng được Cần Thơ nên tập trung hết Quân đoàn 4 về co cụm bảo vệ Cần Thơ...

Bí thư Thành ủy Cần Thơ Trần Thanh Mẫn
ân cần thăm hỏi sức khỏe chú Nguyễn Văn
Luu (Năm Bình),
người cách đây 40 năm tham gia chiếm Đài
Phát thanh Cần Thơ. Ảnh: Q. THÁI

Nhắc lại việc lực lượng vũ trang Quân khu và tỉnh Cần Thơ phối hợp tổ chức 3 mũi tiến công vào giải phóng Cần Thơ vào tháng 4-1975, Thiếu tướng, Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân (LLVTND) Lê Thanh Sơn (Ba Ngay), nguyên Tỉnh đội trưởng Tỉnh đội Cần Thơ, còn nhớ rõ tình hình lúc đó: Từ đầu tháng 12-1974, TĐTĐ đã đánh tan Chi khu Một Ngàn nên địch vô cùng hoang mang. Trong khi đó ta giải phóng được tuyến Xà No -Vị Thanh, chặt đứt đường sông của địch, tạo địa bàn giải phóng cho lực lượng Quân khu đứng chân. Lúc này, các sư đoàn của địch rút về cố thủ Lộ Vòng Cung, bảo vệ đầu não Vùng 4 chiến thuật. Dù địch hoang mang nhưng lực

lượng còn rất mạnh. Đặc biệt, tại khu vực Vòng Cung có 10.000 quân địch với xe tăng, xe bọc thép, máy bay, tàu chiến... Nhờ nắm chắc tình hình địch mà các đồng chí chỉ huy 3 cánh quân tiến về thành phố có kế hoạch đối phó và linh hoạt xử lý tình huống kịp thời. Nhắc lại khí thế hừng hực tại cuộc đại hội toàn quân hạ quyết tâm giải phóng Cần Thơ vào đêm 28 - 4 - 1975 trên một cánh đồng trống tại xã Thạnh Xuân (giáp Nhơn Nghĩa), Thiếu tướng Lê Thanh Sơn còn bồi hồi nhớ lại hình ảnh hàng ngàn cán bộ, chiến sĩ giơ tay thề quyết thắng, rồi 3 cánh quân nhanh chóng triển khai theo 3 hướng tấn công. Thiếu tướng Lê Thanh Sơn trực tiếp chỉ huy TĐTĐ 1, cùng Biệt động thành phố, địa phương quân Châu Thành A, tiến về Rạch Sung, vượt sông để vào Lộ Vòng Cung. Khi các đơn vị đến mé sông Cần Thơ thì ở bờ bên kia, Sư đoàn 21 đang lui quân về Mỹ Khánh, với đông đảo xe tăng, thiết giáp nằm án ngữ trục đường chạy vô tới cầu Cái Răng. Thiếu tướng Lê Thanh Sơn kể: “Chúng tôi dừng lại và liên lạc với Sư đoàn 21, thông báo quân giải phóng đã đến, đề nghị mở cửa mỗi bên 500 thước cho lực lượng cách mạng vào. Đại diện của Sư đoàn 21 nói chưa được lệnh nên không thể rút. Chúng tôi nhắc lại lời tuyên bố đầu hàng của Dương Văn Minh. Lúc này, địch mới để quân ta vượt sông. Qua tới bờ, ta lập tức bố trí đội hình. Lúc này anh em mình phấn khởi lắm. Anh nào cũng hô to “Quân Sài Gòn thua rồi. Các anh hãy bỏ súng xuống, trở về với vợ con...”. Địch không hề kháng cự. Các lực lượng do Tỉnh đội trưởng Lê Thanh Sơn chỉ huy tiến về thành phố không có thương vong, dù một vài lần bị địch chặn lại. Bằng phương pháp vận động hiệu quả, địch ở chốt đầu đầu hàng nhanh chóng, thậm chí một số lính có

cảm tình cách mạng còn theo lực lượng của ta tiến về giải phóng thành phố. Mặc dù vậy, ở mũi tiến công thứ nhất, TĐTD 3 do Đại tá Phạm Hồng Thắt (Bảy Thắt), Anh hùng LLVTND, chỉ huy đã có trận đánh ác liệt với địch trong suốt nhiều giờ. Đại tá Phạm Hồng Thắt cho biết: Lực lượng của Quân khu và tỉnh Cần Thơ tiến đánh địch hàng tháng trời nên chúng rất đề phòng. Đêm 29-4, TĐTD 3 hành quân tới xã Nhơn Ái thì phát hiện địch đang ém quân nên dừng lại, bố trí trận địa. 5 giờ sáng ngày 30-4, TĐTD 3 chia làm hai mũi, tập trung hỏa lực tấn công địch vô cùng quyết liệt. Trận đánh kéo dài tới 13 giờ mới đẩy địch ra tới Lộ Vòng Cung, đến 14 giờ thì chúng mới chịu buông súng đầu hàng. Trong trận chiến cuối cùng đó, TĐTD 3 có 1 đồng chí hy sinh và 3 đồng chí bị thương. “Đồng chí phụ trách đánh bằng trung liên, trúng đạn hy sinh chỉ vài giờ trước khi đất nước hòa bình.” – Giọng Đại tá Phạm Hồng Thắt ngậm ngùi.

Cùng với Tiểu đoàn Tây Đô, dưới sự lãnh đạo của Tỉnh ủy, lực lượng an ninh tỉnh cũng đã dốc toàn lực cho trận đánh cuối cùng. Đồng chí Phạm Văn Bé, nguyên Trưởng ban An ninh tỉnh Cần Thơ, kể: “Lúc này, lực lượng an ninh tỉnh có 3 đại đội, trong đó 2 đại đội được phân công tấn công chiếm ty cảnh sát Phong Dinh (Cần Thơ), 1 đại đội được phân công tấn công vào Ty cảnh sát Chương Thiện (Vị Thanh). Dù gặp phải sự chống trả quyết liệt của địch, nhưng các đại đội vẫn hợp đồng chặt chẽ với lực lượng Tiểu đoàn Tây Đô tấn công vào thành phố. Đến 18 giờ ngày 30-4, lực lượng an ninh tỉnh đã chiếm được Ty Cảnh sát Phong Dinh và 5 giờ sáng ngày 1-5 lực lượng an ninh tỉnh đã chiếm được Ty cảnh sát Chương Thiện.

Sức mạnh của nhân dân

Các lực lượng của Quân khu được giao nhiệm vụ chính là công kích mạnh, tiêu diệt và làm tan rã quân chủ lực của đối phương, đập tan các cơ quan đầu não, tạo cơ sở và điều kiện trực tiếp cho quần chúng nổi dậy. Trong đó, Trung đoàn 2 và Đoàn 6 Pháo binh Quân khu cùng với Sư đoàn 4 được lệnh đánh chiếm Bộ Tư lệnh Vùng 4 chiến thuật và Quân đoàn 4 của địch. Ngày 29-4, Đoàn 6 Pháo binh Quân khu tiếp cận, áp sát Chi khu Phong Điền. Đến sáng 30-4 thì kêu gọi địch đầu hàng, nếu không sẽ dùng hỏa lực tiêu diệt. Sau khi địch chịu buông súng, nhân dân đã đưa đơn vị qua sông. Thiếu tướng Trần Văn Niên (Tur Niên), nguyên Phó Tư lệnh Quân khu 9, nguyên Đoàn trưởng Đoàn 6 Pháo binh Quân khu, xúc động kể: “Đặc thù của pháo binh chúng tôi ngày đó là hành quân bằng đường sông do đạn, pháo rất nặng, nhưng đâu phải đoạn nào cũng biết đường. Cũng nhờ nhân dân các địa phương chỉ dẫn đường, thám thính tình hình ở những đoạn đường nghỉ có địch phục kích nên chúng tôi tiếp cận trận địa rất nhanh”. Đoàn 6 Pháo binh Quân khu đi đến đâu cũng được nhân dân Cần Thơ nhiệt tình hỗ trợ, chở che. Bà con còn tổ chức gói bánh tét, tiếp lương khô, cơm cháy... Những lúc ghe, xuồng mắc cạn, dân lại giúp bộ đội đưa vũ

khí vượt qua. Sau khi chiếm được Chi khu Phong Điền, Đoàn 6 Pháo binh Quân khu hành quân qua Ba Se, Bình Thủy... tiến chiếm cảng Hoàng Diệu, Tiểu đoàn pháo binh của địch ở Bình Thủy. Cuối cùng đơn vị chiếm cảng Cần Thơ, đóng quân tại đây và làm nhiệm vụ tuần tra, thu gom đạn dược, bắt giữ những tên ngoan cố, chống đối.

Nhận được lệnh khởi nghĩa, tối ngày 29-4 và sáng ngày 30-4, bộ phận chỉ đạo khởi nghĩa ở nội thành Cần Thơ cũng gấp rút thông báo và chuẩn bị mọi mặt để đón lực lượng ta tiến vào. Cán bộ và quần chúng vô cùng phấn khởi, nhanh chóng triển khai các công việc được phân công, như: ra lệnh cơ sở của cách mạng trong dân vệ, phòng vệ gom súng, trang bị cho tự vệ mật làm chủ, treo cờ cách mạng... Ông Nguyễn Văn Lưu (Năm Bình – Thường vụ Thành ủy Cần Thơ), một trong những người tham gia chiếm Đài Phát thanh, còn giữ ấn tượng sâu sắc về các cơ sở mật được thành lập ngay trong lòng địch. 8 giờ sáng ngày 30-4, cơ sở mật báo với ông Năm Bình rằng một số cảnh sát địch đã bắt đầu di tản. Ông Năm Bình biết thời cơ đã đến bèn bàn với bác sĩ Lê Văn Thuần, một nhân sĩ, Tổng thư ký Hội Hồng thập tự tỉnh, đến vận động địch thả tù chính trị ở Khám Lớn Cần Thơ và Nha cảnh sát Hậu Giang. Cũng nhờ cơ sở mật mà ông biết nhiều nhân vật chủ chốt của Đài Phát thanh đã bỏ trốn ngay khi Dương Văn Minh tuyên bố đầu hàng. “Thấy thời cơ đã chín muồi nên tôi cùng 5 đồng chí nữa lên xe tiến vào Đài Phát thanh vào lúc 14 giờ. Lúc này, ở phía trước Đài Phát thanh có 2 chiếc xe nôi đồng đang án ngữ nhưng không có ai. Đây cũng là lực lượng bên hàng ngũ địch theo ta, nhưng đợi lực lượng cách mạng vô lâu quá nên tạm thời lánh mặt” - ông Năm Bình nhớ lại. Ông rất tâm đắc cho rằng công tác binh vận của ta đã góp phần giải phóng Cần Thơ nhanh chóng. Ông Năm Bình cùng các đồng chí đến chiếm Đài Phát thanh đều do những dân vệ của chính quyền Sài Gòn chở bằng xe Honda đến.

19g 30 ngày 30-4, Cần Thơ hoàn toàn giải phóng. Tuy nhiên, tàn quân của địch vẫn còn ngoan cố chống cự tại Thốt Nốt. Anh hùng LLVTND Phạm Hồng Thập được lệnh chỉ huy lực lượng truy kích địch ở Thốt Nốt. Ông Bảy Thập kể: Tàn quân địch chạy qua cù lao Tân Lộc nên TĐTĐ 3 được lệnh lên kết hợp địa phương quân truy kích chúng. Lúc đó, địch còn đông lắm. Chúng tôi đánh giăng cò cả chục trận, có trận ta cho đặc công luồn vào nơi ẩn nấp của chúng rồi phối hợp với bên ngoài đánh ra. Trong đó có những trận tiêu biểu như ở Gáo Dù, ở rạch Bà Chiêu. Cuộc truy kích kết thúc khi lực lượng cách mạng bắt được tên Chín Lụa, một tên tàn quân đầu sỏ. “Trong những ngày này, nhân dân tiếp tục đùm bọc, hỗ trợ tích cực cho chúng tôi. Tàn quân của địch thoát ẩn, thoát hiện, rất khó truy tìm. Nhờ có nhân dân mật báo nên nắm được thời gian, địa điểm chúng xuất hiện. Suốt đợt truy kích, chúng tôi

không hề thiệt hại về người, tất cả đều nhờ làm tốt công tác dân vận” - ông Bảy Thấy kể.

Bài 3: Những cơ sở kiên trung